

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” -
Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie

**„Wsparcie dziecka i rodziny w świetle obowiązujących
przepisów.”**

Maj 2013

Spis treści

Wstęp	2
I. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej w województwie lubelskim	3
II. Programy na rzecz rodzin wielodzietnych realizowane na terenie województwa lubelskiego	7
III. Praca asystenta rodziny na rzecz rodzin województwa lubelskiego	8
IV. Pomoc dla rodzin w zakresie świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, fundusz alimentacyjny	10
V. Pomoc dla rodzin w zakresie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku	12
VI. Pomoc dla rodzin z problemem niepełnosprawności	16
VII. Pomoc instytucjonalna w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w województwie lubelskim	20

Wstęp

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym człowieka, w którym dziecko uczy się życia. Rodzina jest pierwszą najważniejszą grupą, w której dziecko może rozwijać się pod względem biologicznym, psychicznym i społecznym. Poprzez proces socjalizacji nabywa umiejętności funkcjonowanie w społeczeństwie.

Rodzina ze względu na wielość wymagań, jakie przed nią stawia społeczeństwo, naród i społeczność lokalna ma do spełnienia wiele funkcji. Funkcje rodziny, to cele, do których zmierza życie i działalność rodzinna oraz zadania, które pełni zaspokajając potrzeby swych członków i całego społeczeństwa.¹

Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma zasadnicze znaczenie dla trwałości i rozwoju każdego społeczeństwa. W rodzinie zachodzą podstawowe procesy warunkujące jego ciągłość, stabilizujące tożsamość dorosłych oraz socjalizujące dzieci. Formy życia rodzinnego podlegają nieustannym zmianom, aby lepiej dostosować się do wymogów czasu oraz skuteczniej wypełniać przypisane jej funkcje.

Przemiany życia rodzinnego współcześnie polegają głównie na rosnącej przewadze modelu rodziny małej (dwupokoleniowej, nuklearnej), posiadającej oddzielne mieszkanie i prowadzącej odrębne gospodarstwo domowe. Współczesny model rodziny posiada charakter nieprodukcyjny i w większej mierze opiera się na pogłębionych relacjach intymnych i partnerskich. Coraz większego znaczenia nabierają interakcje i ekspresje osobowości niż dostosowanie się do wymogów wynikających z pełnienia ról rodzinnych, które również stały się mniej sztywne

Występujące obecnie zjawiska związane ze zmianami ekonomicznymi i społecznymi powodują poważny kryzys życia rodzinnego, przejawiający się w niskiej dzietności oraz niestabilności instytucji małżeństwa. Podjęcie pracy zawodowej przez kobiety utrudniło nie tylko godzenie ról zawodowych z rodzinnymi, ale opóźniło też wiek urodzenia pierwszego dziecka. Współczesna sytuacja społeczna i gospodarcza powoduje również pojawianie się nowych typów rodzin jak trwali kohabitanci, samotni rodzice, rodziny wizytowe

Zmiany społeczno-gospodarcze, które nastąpiły w Polsce po roku 1989 spowodowały narastanie problemów społecznych. Konsekwencją transformacji ustrojowej był między innymi: wzrost bezrobocia, niepewność jutra, stres związany z obawą o stratę pracy, spadek liczby urodzeń, brak poczucia zabezpieczenia finansowego, wzrost wydatków na utrzymanie domu. Spowodowało to wzrost konfliktów rodzinnych, wzrost liczby rozwodów, spadek liczby zawieranych małżeństw, wzrost liczby rodzin niepełnych. Znacznie zmalała dzietność bowiem rodzice często planują liczbę dzieci i zazwyczaj decydują się na jedno lub dwoje. Ponadto, zapracowani rodzice nie sprawują należytego nadzoru nad dziećmi, nie budują więzi pomiędzy sobą a nimi. Wzrosła również liczba kohabitacji². Konsekwencją wskazanych wyżej czynników niejednokrotnie jest zburzenie prawidłowego pełnienia funkcji rodziny.

¹ F. Adamski, Socjologia małżeństwa i rodziny, PWN, Warszawa, 1982, s. 46

² Z. Tyszka, Współczesne rodziny polskie – ich stan i kierunek przemian, Wydawnictwo Naukowe UAM w Poznaniu, Poznań 2001, s. 18-21

Odzwierciedleniem tego w przypadku rodzin dwupokoleniowych jest coraz mniejsza liczba rodzin wielodzietnych (posiadających troje lub więcej dzieci), co niekorzystnie wpływa na proces zastępowalności pokoleń i biologiczną trwałość społeczeństwa.

Wyniki badań w zakresie warunków życia gospodarstw domowych od wielu lat prowadzonych w Polsce wskazują, że to rodziny wielodzietne znajdują się grupie najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W artykule znajdziecie Państwo analizę osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na powiaty województwa lubelskiego. Szczególną uwagę poświęciłem rodzinom z dziećmi z uwzględnieniem rodzin pełnych i niepełnych oraz wielodzietnych.

Kolejną istotną kwestią, przedstawioną w artykule jest dodatkowy system wsparcia dla rodzin wielodzietnych realizowany przez poszczególne miasta województwa lubelskiego. Obecnie trzy gminy w województwie lubelskim wdrożyły programy wsparcia dla osób wielodzietnych. Należą do nich miasto Lublin, miasto Biała Podlaska oraz miasto Kraśnik. W pierwszych dwóch przypadkach program prowadzony jest przez Urząd Miasta natomiast w Kraśniku realizatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Szczególną uwagę poświęciłem omówieniu poszczególnych systemów wsparcia realizowanych w ramach obowiązujących przepisów tj. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczenia rodzinnych, Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zmieniona ustawą z dnia 27 lipca 2008r. o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Na zakończenie zaprezentowałem Państwu pomoc instytucjonalną w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w województwie lubelskim. Rozdział ten zawiera szczegółowy wykaz Poradni Pedagogiczno – Psychologicznych, Specjalnych Ośrodków Szkolno - Wychowawczych, Ośrodków Szkolno – Wychowawczych oraz Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych i Socjoterapii zlokalizowanych się na terenie województwa lubelskiego.

I. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej w województwie lubelskim.

Województwo lubelskie należy do stosunkowo mało zurbanizowanych – wg. danych Narodowego Spisu Powszechnego w roku 2011 w 42 miastach województwa lubelskiego zamieszkiwało 45,9% ogółu ludności, podczas gdy przeciętnie w kraju ludność miast stanowiła 60,2% ogółu populacji.³

Odnosząc do liczby osób korzystających z pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby korzystające w powiatach włodawskim 18% parczewskim i chełmskim 17%, bialskim i janowskim 15%. W czterech powiatach grodzkich stosunek liczby osób korzystających do zamieszkujących na terenie danego miasta ulega znacznej poprawie. W Mieście Zamościu i Chełmie jest najwyższy i wynosi 8% natomiast w Mieście Lublinie i Białej Podlasce jest najniższy i wynosi odpowiednio 7% i 6%.

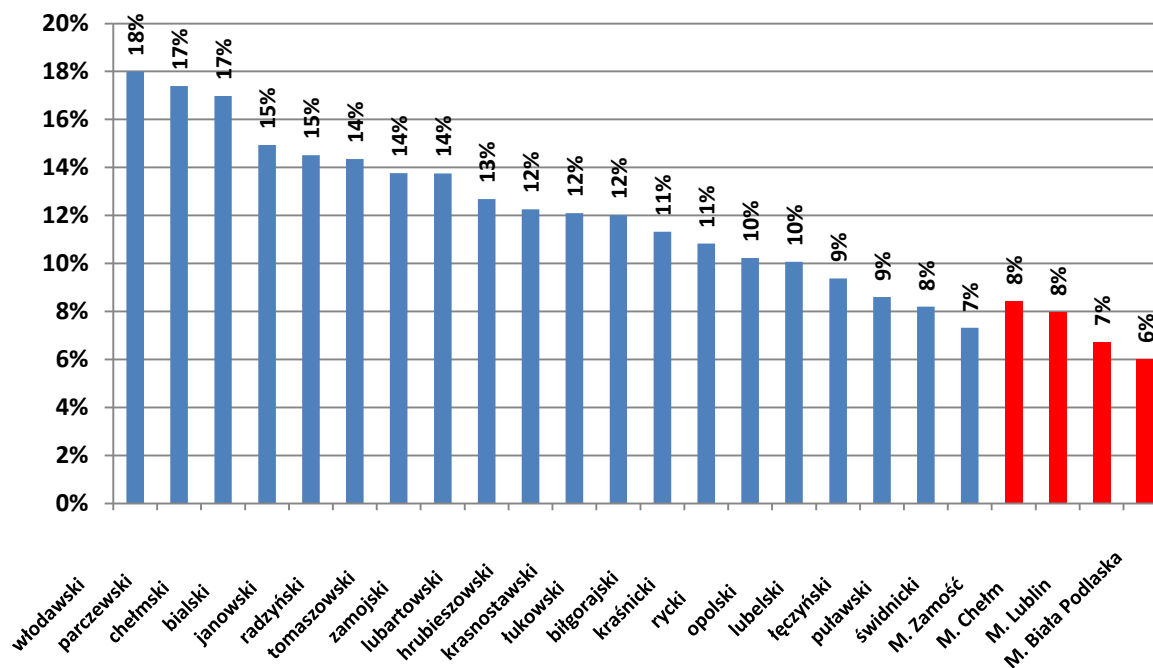
³ Tablice wynikowe Narodowego Spisu Powszechnego 2011 – ludność w gminach stan 31.03.2011, źródło: <http://www.stat.gov.pl>, data pobrania: 20.05.2013

Tabela nr 1. Dane demograficzne według powiatów województwa lubelskiego.

<i>Gminy</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Miasto</i>	<i>Wieś</i>	<i>Ogółem liczba osób korzystających z pomocy społecznej</i>	<i>Odsetek liczby osób korzystających do ogółu osób zamieszkujących</i>
Woj. Lubelskie	2175700	1011528	1164172	235 131	10,81%
<i>włodawski</i>	40088	13798	26290	7 215	18%
<i>parczewski</i>	36430	10980	25450	6 336	17%
<i>chełmski</i>	80426	4579	75847	13 653	17%
<i>białski</i>	114260	23222	91038	17 060	15%
<i>janowski</i>	47885	12186	35699	6 951	15%
<i>radzyński</i>	61446	16233	45213	8 814	14%
<i>tomaszowski</i>	88417	24959	63458	12 165	14%
<i>zamojski</i>	109858	11782	98076	15 108	14%
<i>lubartowski</i>	90459	28445	62014	11 475	13%
<i>hrubieszowski</i>	68620	18850	49770	8 414	12%
<i>krasnostawski</i>	67665	19692	47973	8 180	12%
<i>lukowski</i>	110057	33779	76278	13 226	12%
<i>biłgorajski</i>	103927	34803	69124	11 760	11%
<i>kraśnicki</i>	99823	39052	60771	10 812	11%
<i>rycki</i>	59137	27717	31420	6 045	10%
<i>opolski</i>	62899	18921	43978	6 329	10%
<i>lubelski</i>	146666	12218	134448	13 757	9%
<i>łęczyński</i>	57671	20703	36968	4 957	9%
<i>puławski</i>	117135	56741	60394	9 606	8%
<i>świdnicki</i>	73391	43428	29963	5 368	7%
<i>M. Zamość</i>	65966	65966	-	5 563	8%
<i>M. Chełm</i>	66362	66362	-	5 288	8%
<i>M. Lublin</i>	349103	349103	-	23 551	7%
<i>M. Biała Podlaska</i>	58009	58009	-	3 498	6%

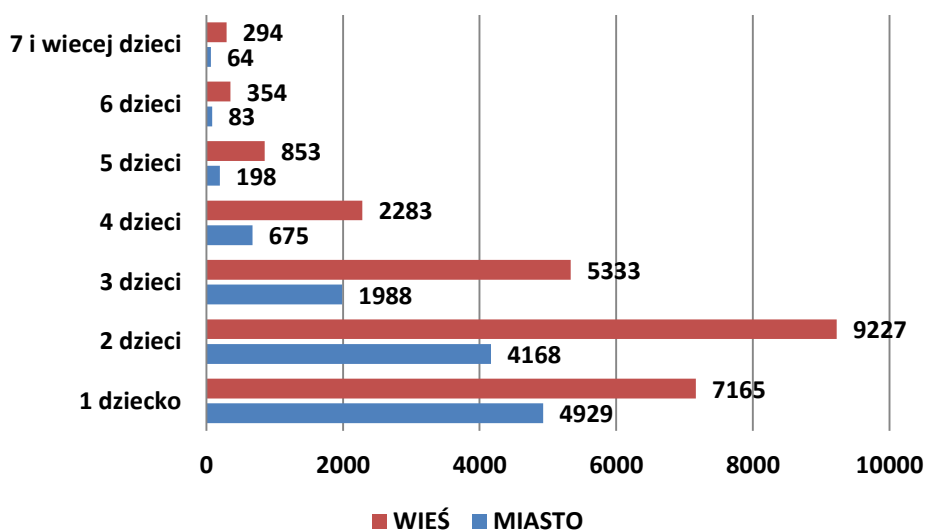
Źródło danych: Opracowanie własne OIS na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Spis powszechny ludności 2011 rok oraz sprawozdania MPiPS I-XII.2012

Wykres nr 1. Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na powiaty województwa lubelskiego.

Źródło danych: opracowanie własne OIS

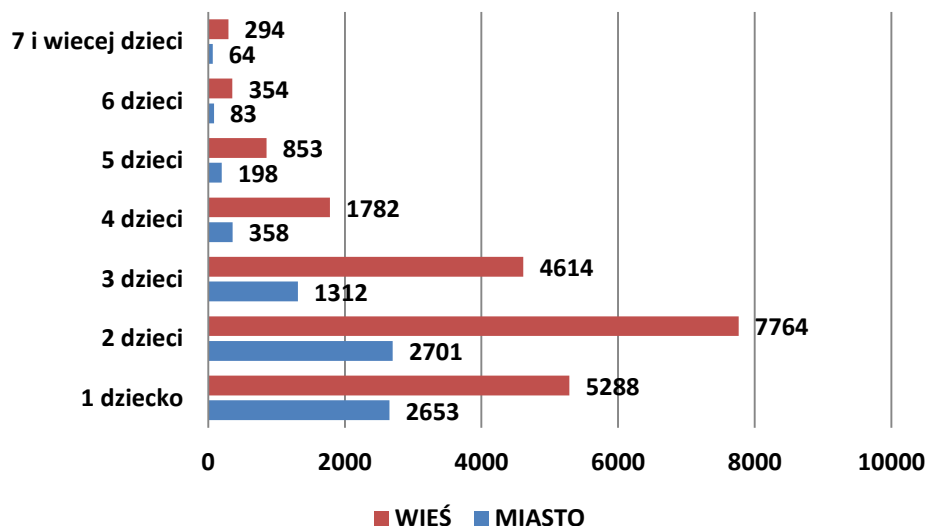
Wykres nr 2. Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie lubelskim.

Źródło danych: opracowanie własne OIS

W województwie lubelskim największa liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje wśród rodzin z dwójką dzieci (13395). Kolejną grupą są rodziny mieszkające z jednym dzieckiem (12094), najmniejszą zaś stanowią rodziny z sześciorgiem (437) i siedem i więcej dzieci (358).

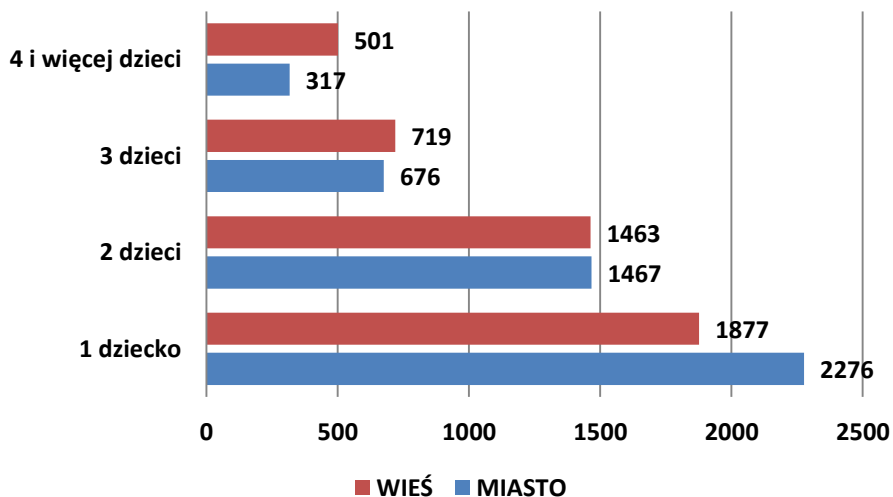
Wykres nr 3. Liczba rodzin pełnych z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie lubelskim.

Źródło danych: opracowanie własne OIS

Na terenie województwa lubelskiego mamy (28318) rodzin pełnych korzystających z pomocy społecznej, gdzie najliczniejsza grupa to rodziny z dwójką dzieci (10465).

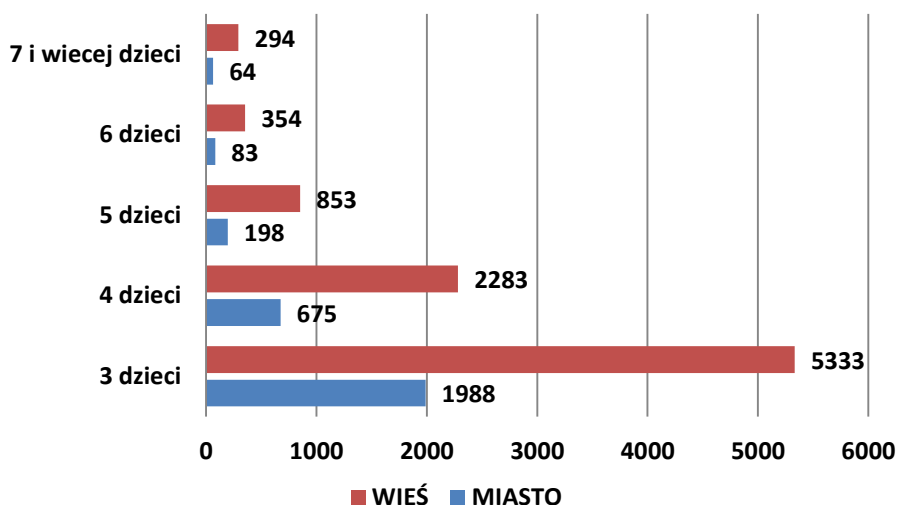
Wykres nr 3. Liczba rodzin niepełnych z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie lubelskim.

Źródło danych: opracowanie własne OIS

Rodziny niepełne stanowią blisko 25% wszystkich rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej. Samotni rodzice najczęściej wychowują jedno(4153) lub dwoje dzieci (2930). Zdecydowanie mniejszą grupę stanowią opiekunowie wychowujący odpowiednio troje, czworo i więcej dzieci.

Wykres nr 3. Liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie lubelskim.

Źródło danych: opracowanie własne OIS

Jednym z podstawowych czynników warunkujących sytuację życiową rodzin korzystających z pomocy społecznej jest liczba dzieci. W przedstawionej analizie typów rodzin dominują rodziny, które wychowują troje dzieci (7321). Natomiast rodziny posiadające pięcioro i więcej dzieci (1846) stanowią nieco ponad 15% wszystkich rodzin wielodzietnych (12125).

II. Programy na rzecz rodzin wielodzietnych realizowane na terenie województwa lubelskiego.

Programy wspierania rodzin wielodzietnych samorządy opracowują przede wszystkim z uwagi na niekorzystną sytuację demograficzną, o czym świadczy zdecydowanie niski wskaźnik dzietności nie gwarantujący prostej zastępowalności pokoleń oraz słabą kondycję materialną lubelskich rodzin wielodzietnych.

Celem Programów jest przede wszystkim promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej, umocnienie rodziny i wsparcie jej funkcji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin wielodzietnych, poprawa warunków życia i wzmocnienie kondycji, a także zwiększenie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z tych rodzin.

Na terenie województwa lubelskiego programy takie wdrożyły samorządy: miasta Lublin, Biała Podlaska oraz Kraśnika. Z Oferty Programu mogą korzystać rodziny wielodzietne posiadające na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do 25 roku życia (również samotni rodzice/opiekunowie prawni, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka).

Programy te zapewniają rodzinom wielodzietnym korzystanie ze stałych, tymczasowych lub okazjonalnych ulg oraz zwolnień oferowanych przez instytucje miejskie (kulturalne i sportowe) oraz firmy i przedsiębiorstwa.

Dane teleadresowe miast realizujących programy dla rodzin wielodzietnych:

1. Urząd Miasta Lublin - Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
ul. Stanisława Leszczyńskiego 20, 20-069 Lublin (V piętro, pokój 503)
tel. (81) 466 34 42, (81) 466 34 43, (81) 466 34 44, (81) 466 34 45
fax. (81) 466 34 01
e-mail: trzyplus@lublin.eu
www: <http://bip.lublin.eu/um/index.php?t=200&fid=11531>
2. Urząd Miasta Biała Podlaska
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 3
21-500 Biała Podlaska
tel. 83 341 61 00
fax. 83 343 70 64
e-mail: sekretariat@bialapodlaska.pl
www: <http://www.bialapodlaska.pl/?ps=125>
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku
ul. Grunwaldzka 4A
23- 204 Kraśnik
tel./ fax 825 15 80
Osoba do kontaktu: Aleksandra Rucka- Kotiuk, tel. 825- 15- 80
e-mail: mops@mops.krasnik.pl
www: http://mops.krasnik.pl/?page_id=420

III. Praca asystenta rodziny na rzecz rodzin województwa lubelskiego.

We współczesnym świecie sprawy rodziny, jej zadania oraz rola nabierają coraz większego znaczenia. Priorytetem polityki społecznej jest m.in. tworzenie optymalnych warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin w Polsce. Od prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa zależy właściwie zorganizowane życie każdej rodziny. Polityka, ekonomia i kultura społeczeństwa wnoszą wiele uprawnień, ale jednocześnie przyczyniają się do występowania różnego rodzaju kryzysów. Efektem tworzenia nowych rozwiązań w zakresie polityki rodzinnej państwa jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.), ale również opracowywane przez samorzady terytorialne programy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wyznaczające kierunki do tworzenia warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dzieckiem.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powstała dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną.

Do funkcji asystenta rodziny zaliczono funkcję wsparcia psychiczno – emocjonalnego, diagnostyczno – monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą – aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Do zadań asystenta rodziny należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Na koniec 2012 roku w 45 gminach województwa lubelskiego zatrudnionych było 112 asystentów rodziny, którzy usługi swoje świadczyli na rzecz 1 150 rodzin. Średnio na jednego asystenta przypadało 10 rodzin. Jest to nowy zawód, który wymaga ciągłego szkolenia i doskonalenia zawodowego.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny pomaga rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na terenie województwa lubelskiego na koniec 2012 roku funkcjonowała tylko jedna rodzina wspierająca.

IV. Pomoc dla rodzin w zakresie świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, fundusz alimentacyjny.

Ochrona materialnych warunków życia rodzin znajduje swój wyraz w art. 71 Konstytucji, zgodnie, z którym Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza rodziny wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych

Jednym z elementów wsparcia rodzin w Polsce jest system świadczeń rodzinnych, wprowadzony 1 maja 2004 r., który obejmuje następujące świadczenia:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne;
- dwa rodzaje zapomóg związanych z urodzeniem się dziecka

Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód, w przeliczeniu na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe dotyczy dochodu netto, tj. po odliczeniu podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne i wynosi 504 zł na osobę lub 583 zł na osobę, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne.

System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z następujących tytułów:

- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie);
- samotnego wychowywania dziecka (170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 340 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dzieci niepełnosprawnych kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł, nie więcej niż o 160 zł na wszystkie dzieci);
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie (80 zł miesięcznie);

- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (60 zł na dziecko do 5 roku życia, 80 zł – na dziecko od 5 do 24 roku życia);
- rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł - świadczenie jednorazowe);
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (90 zł na internat/stancję lub 50 zł na dojazd do szkoły).

Poza zasiłkami rodzinnymi i ich dodatkami, w ramach świadczeń rodzinnych realizowane są dwa rodzaje świadczeń opiekuńczych:

- zasiłek pielęgnacyjny (153 zł miesięcznie) - przysługuje niezależnie od dochodu rodziny i osoby. Przeznaczony jest dla niepełnosprawnych dzieci i dorosłych osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym (w niektórych przypadkach również w stopniu umiarkowanym) oraz dla osób, które ukończyły 75 lat;
- świadczenie pielęgnacyjne (520 zł miesięcznie) - przyznawane jest osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także opiekunom prawnym dziecka, którzy zrezygnują z pracy zawodowej, by opiekować się dzieckiem niepełnosprawnym wymagającym szczególnej opieki lub w związku z opieką nad osobą dorosłą, wobec której opiekun rezygnujący z pracy jest zobowiązany do alimentacji

Do katalogu świadczeń rodzinnych zaliczają się również dwa rodzaje zapomóg wypłacanych w związku z urodzeniem się dziecka:

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka w wysokości 1000 zł, przysługująca niezależnie od dochodów rodziny; jest finansowana ze środków budżetu państwa;
- zapomoga uchwalana i wypłacana przez gminę z jej środków własnych (świadczenie uznaniowe); gmina sama decyduje, czy będzie dodatkowo realizować tego rodzaju świadczenie, ustala kryteria nabycia prawa do świadczenia oraz jego wysokość.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wprowadzone od dnia 01.10.2008r. w miejsce zaliczki alimentacyjnej

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja tych świadczeń okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji potwierdza stosownym zaświadczeniem organ egzekucyjny, który egzekucję prowadzi.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak nie wyższej niż 500 zł na osobę.

Kryteria ustawowe do przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego:

- Bezskuteczność egzekucji świadczeń alimentacyjnych (min. przez dwa miesiące);

- Dochód na osobę w rodzinie netto (miesięcznie) z roku poprzedzającego okres świadczeniowy nie może przekroczyć kwoty 725 zł. (do dochodu nie wlicza się dochodu dłużnika alimentacyjnego, jak też wypłaconej zaliczki alimentacyjnej).
- Wiek - do ukończenia 18 roku życia, a gdy osoba uprawniona uczy się w szkole lub szkole wyższej - do 25 roku życia. W przypadku gdy osoba uprawniona ma orzeczonego znaczny stopień niepełnosprawności - bezterminowo.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego **nie przysługują**, jeżeli osoba uprawniona:

- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w rodzinie zastępczej;
- zawarła związek małżeński.

V. Pomoc dla rodzin w zakresie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Pomoc społeczna udziela wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych.

Świadczenia pieniężne to:

- zasiłek stały
- zasiłek okresowy
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie
- pomoc dla rodzin zastępczych
- pomoc na usamodzielnienie się oraz kontynuowanie nauki
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd

Świadczenia niepieniężne to:

- praca socjalna
- bilet kredytowy
- składki na ubezpieczenie zdrowotne
- składki na ubezpieczenie społeczne
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie
- sprawienie pogrzebu
- poradnictwo specjalistyczne
- interwencja kryzysowa
- schronienie
- posiłek
- niezbędne ubranie
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia
- mieszkanie chronione

- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnionych
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

O pomoc finansową mogą starać się osoby, które spełniają warunki określone w ustawie o pomocy społecznej:

- trudna sytuacja życiowa
- trudna sytuacja finansowa

przy czym oba warunki muszą być spełnione jednocześnie

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, przysługuje osobom i rodzinom z powodu przyczyn, do których należą:

- ubóstwo
- sieroctwo
- bezdomność
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- przemoc w rodzinie
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- alkoholizm lub narkomania
- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe
- klęska żywiołowa lub ekologiczna

Miesięczny dochód osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc nie może być wyższy od kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej /tzw. kryterium dochodowe ustalone zgodnie z art.8 ust. 1.

Obecnie obowiązujące od 1 października 2012r. kwoty wynoszą odpowiednio:

- osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza kwoty **542 zł**
- osoba w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **456 zł**
- rodzina, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie

Uprawnienia do pomocy materialnej zależne są od wysokości dochodu w rodzinie przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 (patrz: powody przyznania pomocy) lub innych okoliczności uzasadniających udzielanie pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne udzielane osobom lub rodzinom, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego to:

Zasiłek stały

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej pełnoletniej osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż **529 zł** miesięcznie;
- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

Zasiłek okresowy

Świadczenie przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej i adresowane jest do osób i rodzin, których dochód jest niższy od ustawowego kryterium dochodowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż **418 zł** miesięcznie;
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota tak ustalonego zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50 % różnicy między:

- kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł. Okres, na jaki przyznane zostanie to świadczenie, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Wypłata zasiłku jest zadaniem własnym gminy, dotowanym z budżetu państwa.

Zasiłek celowy

Jest to świadczenie przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opał, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego bądź poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Specjalny zasiłek celowy

Jest świadczeniem przysługującym na podstawie art. 41 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" poprzez udzielanie świadczeń w formie:

- pokrycia kosztów wyżywienia w przedszkolach
- pokrycia kosztów posiłków w szkołach
- świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności

Wyżej wymieniona pomoc przyznawana jest nieodpłatnie osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150 % kryterium dochodowego.

VI. Pomoc dla rodzin z problemem niepełnosprawności.

Orzecznictwo o niepełnosprawności na poziomie powiatu i województwa

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721 ze zm);
- Rozporządzenie Ministra, Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139 poz. 1328 ze zm);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz.162 ze zm);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i usuwania danych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (Dz. U. Nr 228 poz . 1681);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wykonywania badań specjalistycznych na potrzeby orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 250 poz . 1875);

Zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności:

1. Powiatowe – jako pierwsza instancja,
 - powoływane i odwoływane przez starostę w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, po uzyskaniu zgody wojewody,
 - wojewoda po zasięgnięciu opinii starostów określa zasięg działania powiatowego zespołu, który może obejmować swoim zasięgiem więcej niż jeden powiat, oraz siedziby wyjazdowych składów orzekających w powiatach, w których nie powołano powiatowego zespołu.
2. Wojewódzkie – jako druga instancja,
 - powoływane i odwoływane przez wojewodów.

Rodzaje wydawanych orzeczeń przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności:

- Orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku orzekania osoby do 16 roku życia)

- Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (w przypadku osoby powyżej 16 roku życia)
- Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień (w przypadku osoby posiadającej ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów wydane przed 01.01.1998 r., orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane przed 01.01.1998 r. lub orzeczenie niezdolności do pracy wydane przez ZUS).

Stopnie niepełnosprawności:

- **znaczny** - orzeka się osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającej w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- **umiarkowany** – orzeka się osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- **lekki** – orzeka się osobie o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w istotny sposób obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającej ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji - oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie i komunikację.

Zaliczenie osoby do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej;
- zatrudnienia w formie telepracy.

Orzeczenia o niepełnosprawności: osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej,

długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Legitymacje o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

- osoby posiadające orzeczenie, o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień oraz przedstawiciele ustawowi dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności mogą wystąpić z wnioskiem o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej
- na wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego w legitymacji wpisuje się symbol przyczyny niepełnosprawności.

Osoby legitymujące się ważnym orzeczeniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wskazaniach do ulg i uprawnień mają prawo do korzystania z szeregu ulg i uprawnień wynikających z przepisów szczególnych:

1. **Karta parkingowa** – zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 20.06.1997r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2012 poz. 1137 ze zm) kartę parkingową wydaje się osobie niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej, na podstawie wydanego przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności:
 - Orzeczenia o niepełnosprawności
 - Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
 - Orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnieńwraz z 9 punktem wskazań ww. orzeczeń
Karty parkingowe wydają Starostowie/Prezydenci Miasta
2. **Zwolnienia z opłat pocztowych** – na mocy art. 26 ustawy z dnia 23.11.2012r. Prawo pocztowe (Dz. U. 2012 poz. 1529 ze zm)

Od opłaty pocztowej za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie zwykłej przesyłki niebędącej przesyłką najszybszej kategorii jest zwolniona:

- Osoba legitymująca się orzeczeniem właściwego organu orzekającego o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z tytułu uszkodzenia narządu wzroku, zwaną dalej „osobą niewidomą” lub „ociemniałą” a przesyłka jest adresowana do biblioteki lub organizacji osób niewidomych lub ociemniałych bądź organizacji,

których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych,

- Biblioteka, organizacja osób niewidomych lub ociemniałych bądź organizacje, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych i adresowana do osoby niewidomej lub ociemniałej
- Osoba niewidoma lub ociemniała bądź przesyłka skierowana do tej osoby zawierającą wyłącznie informacje utrwalone pismem wypukłym

3. **Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych w ramach usług telekomunikacyjnych** – zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 16 lipca 2004r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.) Przedsiębiorca wyznaczony jest obowiązany zapewnić osobom niepełnosprawnym dostęp do świadczonej przez siebie usługi powszechnej przez oferowanie:

- Urządzeń końcowych przystosowanych do używania przez osoby niepełnosprawne, jeżeli używanie takiego sprzętu jest niezbędne do zapewnienia im dostępu do usługi powszechnej;
- Udogodnień ułatwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z usługi powszechnej

4. **Zwolnienia od opłat abonamentowych** – zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005r. o opłatach abonamentowych zwalnia się od opłat abonamentowych osoby, co do których orzeczono:

- Znaczny stopień niepełnosprawności
- I grupę inwalidzką lub całkowitą niezdolność do pracy
- Trwałą lub okresową całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym

5. **Zwolnienia i ulgi w podatkach** – ulga rehabilitacyjna – m. in. jeśli osoba jest właścicielem samochodu osobowego i używa go do celów rehabilitacji, ma umiarkowany bądź znaczny stopień niepełnosprawności

- zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych

6. **Dodatkowe wsparcie dla uczniów i studentów niepełnosprawnych z programów celowych PFRON**

7. **Ulgi w przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego:**

- Dla osób ze znacznym stopniem (niezdolne do samodzielnej egzystencji, I grupa inwalidzka) mają prawo do:

- 93% ulgi przy zakupie biletu jednorazowego lub biletu miesięcznego imiennego na pociągi osobowe i zwykłe autobusy PKS płać 7 % ceny biletu
- 51% ulgi w zakupie biletu jednorazowego lub biletu miesięcznego imiennego przy przejazdach pozostałymi pociągami i autobusami PKS – płać 49% ceny biletu.

Osoby niewidome, nie będące osobami o znacznym stopniu niepełnosprawności mają prawo do:

- 37% ulgi na przejazdy w 2 kl. pociągów osobowych, pospiesznych i ekspresowych oraz w autobusach PKS
- Do 95% ulgi na przejazdy w pociągach PKP i autobusach PKS dla swojego przewodnika towarzyszącego w podróży, który musi mieć ukończone 13 lat.

Na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powiatowe centra pomocy rodzinie udzielają dofinansowania do:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

VII. Pomoc instytucjonalna w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w województwie lubelskim.

Publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym publiczne poradnie specjalistyczne, zwane dalej „poradniami”, udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Do zadań poradni należy m.in.:

Diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym:

- predyspozycji i uzdolnień,
- przyczyn niepowodzeń edukacyjnych,
- specyficznych trudności w uczeniu się;

Wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży:

- szczególnie uzdolnionych,

- niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- z zaburzeniami komunikacji językowej,
- z chorobami przewlekłymi;

Prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, oraz ich rodzin;

Pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;

Wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;

Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży;

Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom i inne.

Młodzieżowe ośrodki wychowawcze są prowadzone dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania i resocjalizacji jako resocjalizacyjno-wychowawcze, a dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim jako resocjalizacyjno-rewalidacyjne.

Do zadań młodzieżowego ośrodka wychowawczego należy eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi.

Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są prowadzone dla dzieci i młodzieży, które z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym mogą być zagrożone niedostosowaniem społecznym lub uzależnieniem i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz specjalistycznej pomocy psychoedukacyjnej.

Do zadań młodzieżowego ośrodka socjoterapii należy eliminowanie przyczyn i przejawów zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi⁴.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych. źródło: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000199> data pobrania: 20.05.2013

Poniżej przedstawiam wykaz w/w jednostek zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego

Tabela nr 2. Wykaz Poradni Pedagogiczno - Psychologicznych w województwie lubelskim

L.p.	Powiat Gmina	Placówka Patron Dyrektor	Adres	Telefon Fax E-mail WWW	Organ prowadzący
1	Białski Terespol	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Terespolu Dyrektor: Polaczuk Zofia	Wojska Polskiego 99 21-550 Terespol	tel.: (0-83) 375 23 44 fax: (0-83) 375 23 44 email: pppterespoln.b@interia.pl www:	Powiat ziemski BIALSKI
2	Białski Wisznice	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Wisznicach Dyrektor: Grabek Mirosława	Warszawska 44 21-580 Wisznice	tel.: (0-83) 378 22 37, (0-83) 378 25 67 fax: (0-83) 378 22 37 email: poradniapp@poczta.fm www:	Powiat ziemski BIALSKI
3	Białski Międzyrzec Podlaski	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Międzyrzecu Podlaskim Dyrektor: Kukiela Barbara	Brzeska 16 21-560 Międzyrzec Podlaski	tel.: (0-83) 371 69 89 fax: (0-83) 371 69 89 email: ppp_miedzyrzec.podl@wp.pl www:	Powiat ziemski BIALSKI
4	Biłgorajski Biłgoraj - gmina miejska	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Biłgoraju Dyrektor: Swacha Alina	Kościuszki 41/43 23-400 Biłgoraj	tel.: (0-84) 686 10 66 fax: (0-84) 686 10 66 email: pppbil@poczta.fm www: http://pppbil.fm.interia.pl/	Powiat ziemski BIŁGORAJSKI
5	Chełmski Dubienka	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Dubience Dyrektor: Daniluk Anna	3 Maja 4 22-145 Dubienka	tel.: (82) 566 80 88 fax: (82) 5668088 email: ppp-dubienka@tlen.pl www: http://www.ppp.dubienka.w.interia.pl	Powiat ziemski CHEŁMSKI
6	Chełmski Rejowiec Fabryczny	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Rejowcu Fabrycznym Dyrektor: Ziemińska Elżbieta	Lubelska 24B 22-170 Rejowiec Fabryczny	tel.: (0-82) 566 30 00 fax: (0-82) 566 30 00 email: poradnia.rejowiec@wp.pl www:	Powiat ziemski CHEŁMSKI
7	Hrubieszowski Hrubieszów	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Hrubieszowie Dyrektor: Tracz Anna	Targowa 24 22-500 Hrubieszów	tel.: (0-84) 696 29 07 fax: (0-84) 6962907 email: ppphrub@wp.pl www: http://www.ppphrubieszow.pl	Powiat ziemski HRUBIESZOWSKI
8	Janowski Janów Lubelski	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Janowie Lubelskim Dyrektor: Lenart Jarosław	Zamoyskiego 37 23-300 Janów Lubelski	tel.: (0-15) 872 40 41 fax: (0-15) 872 40 41 email: pppjanow@wp.pl www: http://www.pppjanow.w.interia.pl	Powiat ziemski JANOWSKI
9	Krasnostawski Krasnystaw	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Krasnymstawie Dyrektor: Kisiel Edyta	Sobieskiego 3 22-300 Krasnystaw	tel.: (0-82) 576 36 08 fax: (0-82) 576 03 46 email: ppp.krasnystaw@wp.pl www: http://www.pppkrasnystaw.pl	Powiat ziemski KRASNOSTAWSKI

10	Kraśnicki Kraśnik	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Kraśniku Dyrektor: Miśkiewicz Andrzej	Słowackiego 7 23-210 Kraśnik	tel.: (0-81) 825 87 88 fax: (0-81) 825 25 76 email: anpzppp@o2.pl www:	Powiat ziemski KRAŚNICKI
11	Kraśnicki Kraśnik	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Kraśniku Dyrektor: Miśkiewicz Andrzej	Słowackiego 7 23-210 Kraśnik	tel.: (0-81) 825 87 88 fax: (0-81) 825 25 76 email: anpzppp@o2.pl www:	Powiat ziemski KRAŚNICKI
12	Lubartowski Lubartów	Poradni Poradnie psychologiczno-pedagogiczne a Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie Dyrektor: Jedut Lilla	3 Maja 16 21-100 Lubartów	tel.: (0-81) 855 22 68, (081)854 68 22 fax: (0-81) 855 22 68 email: poradnialubartow@op.pl www:http://www.poradnialubartow.wp.pl/	Powiat ziemski LUBARTOWSKI
13	Lubelski Bełżyce	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bełżycach Dyrektor: Winiarska Maria	Fabryczna 2 b 24-200 Bełżyce	tel.: (81) 517 27 78 fax: (81) 517 27 78 email: ppp.belzyce@powiat.lublin.pl www:http://www.poradniabelzyce.pl/	Powiat ziemski LUBELSKI
14	Lubelski Bychawa	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bychawie Dyrektor: Gąbka Seweryn	Gen. Andersa 2 23-100 Bychawa	tel.: (0-81) 566 02 32 fax: (0-81) 566 02 32 email: ppp.bychawa@powiat.lublin.pl www:http://www.powiat.lublin.pl/ppp.bychawa	Powiat ziemski LUBELSKI
15	łęczyński Łęczna	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Łęcznej Dyrektor: Linca-Ćwikła Agnieszka	Górnicza 3 21-010 Łęczna	tel.: (0-81) 462 25 89 fax: (0-81) 462 25 89 email: ppp.leczna@op.pl www: http://www.pppleczna.pl	Powiat ziemski ŁĘCZYŃSKI
16	łukowski Łuków	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łukowie Dyrektor: Skrzymowska Zofia	Piłsudskiego 22 21-400 Łuków	tel.: (0-25) 798 21 19798 48 56 fax: (0-25) 798 48 56 email: ppp_lukow@interia.pl	Powiat ziemski ŁUKOWSKI
17	M. Biała Podlaska M. Biała Podlaska	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Białej Podlaskiej Dyrektor: Zieńczuk Bogumiła	Waryńskiego 3 21-500 Biała Podlaska	tel.: (83) 341 64 36, (83) 341-64-37 fax: (83) 343 37 26 email: pppbbp@op.pl www:http://www.pppbialapodlaska.pl	Miasto na prawach powiatu Gmina Miejska Biała Podlaska
18	M. Chełm M. Chełm	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Chełmie Dyrektor: Szewczyk Anna	Powstańców Warszawy 8 22-100 Chełm	tel.: (0-82) 565 73 69 fax: (082)5657369 email: pppch2@poczta.onet.pl www:http://www.zwipp2.szkolnastrona.pl	Miasto na prawach powiatu Chełm
19	M. Lublin M. Lublin	Zespół Poradni nr 3 w Lublinie Dyrektor: Cioch Bożena	Młodej Polski 30 20-863 Lublin	tel.: (81) 741 09 30501-37-00-90 fax: (81) 741 09 30 email: zp3@um.lublin.pl	Miasto na prawach powiatu Lublin
20	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 7 w Lublinie Dyrektor: Kozicka-Kłoczek Janina	Karłowicza 4 20-027 Lublin	tel.: (0-81) 532 80 78 fax: (0-81) 532 80 78 email: ppp7_lublin@powiat.lublin.pl www: http://www.ppp7.lublin.pl	Powiat ziemski LUBELSKI

21	M. Lublin M. Lublin	Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna TWP w Lublinie Dyrektor: Nazarewicz Grażyna	Ireny Kosmowskiej 1B/4L 20-815 Lublin	tel.: 081/7403413 fax: email: poradniatwp@o2.pl www: http://www.twp.lublin.pl	Stowarzyszenia Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny
22	M. Lublin M. Lublin	Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Psychoedukacji w Lublinie Dyrektor: Palczewska Aleksandra	Filaretów 6 20-680 Lublin	tel.: (0-81) 528 01 65 fax: email: www:	
23	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 1 w Lublinie Dyrektor: Rogowska-Dyrda Marzanna	Pogodna 54 20-337 Lublin	tel.: (0-81) 745 85 52745 75 78 fax: brak email: poradnia_pp1_lublin@op.pl	Miasto na prawach powiatu Lublin
24	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 3 w Lublinie Dyrektor: Ziarek Ewa	Rzeckiego 21 20-637 Lublin	tel.: (0-81) 525 09 99 fax: (0-81) 52 456 09email: poczta@ppp3.lublin.eu www: http://www.ppp3.pl	Miasto na prawach powiatu Lublin
25	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 5; Specjalistyczna Poradnia Zawodowa Dyrektor: Morow Anna	Magnoliowa 8 20-143 Lublin	tel.: (81) 747 35 26, 509 731 851 fax: (81) 747 35 26 email: poradnia@zp1.lublin.pl www: http://www.zp1.lublin.pl/	Miasto na prawach powiatu Lublin
26	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna nr 4 w Lublinie im. Jerzego Ciesielskiego Dyrektor: Soszyńska Grażyna	I Armii Wojska Polskiego 1 20-078 Lublin	tel.: (0-81) 532 48 22 fax: (0-81) 532 63 40 email: poczta@zp2.lublin.eu www:	Miasto na prawach powiatu Lublin
27	M. Lublin M. Lublin	Psychologiczne Centrum Diagnozy i Terapii w Lublinie Dyrektor: Pielecka-Sikorska Małgorzata	ul. Mełgiewska 7/9 20-209 Lublin	tel.: 0817493220 fax: 0817493213 email: centrum@oic.lublin.pl www:	Fundacja Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"
28	M. Lublin M. Lublin	Centrum Psychoedukacji i Pomocy Psychologicznej w Lublinie Dyrektor: Janowski Konrad	Chopina 13/8 20-026 Lublin	tel.: 081 532 56 63 fax: 081 532 56 63 email: kontakt@cphp.pl www: http://www.cphp.com.pl	Osoba Fizyczna - Pracodawca Janowski Konrad Dariusz
29	M. Lublin M. Lublin	Katolickie Centrum Psychologiczno-Terapeutyczno- Logopedyczne w Lublinie Dyrektor: Werner Agnieszka	1 Maja 14C 20-410 Lublin	tel.: 0814445146 fax: email: poradnia@kcptl.lublin.pl www: www.kcptl.lublin.pl	Stowarzyszenia Katolickie Stowarzyszenie Oświatowe im. Św Teresy
30	M. Lublin M. Lublin	Niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna "Trampolina" w Lublinie Dyrektor: Agata Matuszewska	Kawaleryjska 10/2 20-552 Lublin	tel.: 502785008 fax: email: www:	Osoba Fizyczna - Pracodawca Agata Matuszewska
31	M. Lublin M. Lublin	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna przy Ośrodku Wspierania Rozwoju w Lublinie Dyrektor: Kulik Agnieszka	Nałkowskich 107/3U 20-470 Lublin	tel.: (0-81) 744 77 34 fax: email: jestem.lublin@op.pl www: http://www.jestem.lublin.pl	

32	M. Lublin M. Lublin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 2 w Lublinie Dyrektor: Rogowska Alicja	Radości 8 20-530 Lublin	tel.: (0-81) 442 30 01 fax: (0-81) 442 30 01 email: poczta@ppp2.lublin.eu www:	Miasto na prawach powiatu Lublin
33	M. Zamość M. Zamość	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 2 w Zamościu Dyrektor: Ochniowska Małgorzata	Okrzei 24 22-400 Zamość	tel.: (84) 639 59 96 fax: (84)6395996 email: poradnia2@o2.pl www: http://www.ppp2zamosc.pl	Powiat ziemski ZAMOJSKI
34	M. Zamość M. Zamość	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna Nr 1 w Zamościu Dyrektor: Sakowicz Maria	Okrzei 24 22-400 Zamość	tel.: (84) 639 56 99(84) 639 07 09 fax: (84) 639 07 09 email: pppnr1@pppnr1.enetia.pl	Miasto na prawach powiatu M. ZAMOŚĆ
35	Opolski Opole Lubelskie	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Opolu Lubelskim Dyrektor: Pluta Bogumiła	Szkolna 5 24-300 Opole Lubelskie	tel.: (0-81) 827 23 67 fax: (081)8272367 email: ppp.opole.lub@interia.pl www: http://poradniappopolelub.pl	Powiat ziemski OPOLSKI
36	Parczewski Parczew	Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Parczewie Dyrektor: Nastaj Renata	Mickiewicza 5 21-200 Parczew	tel.: (0-83) 354 28 13 fax: (0-83) 354 28 13 email: poradnia.parczew@interia.pl www: https://www.poradnia.parczew.pl	Powiat ziemski PARCZEWSKI
37	Puławski Puławy	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Puławach Dyrektor: Perszko Dariusz	Al. Królowa 19 24-100 Puławy	tel.: (0-81) 886 47 96 , (0-81) 886 74 56 fax: (0-81) 886 74 47 96 email: poradnia.pulawy@wp.plwww:	Powiat ziemski PUŁAWSKI
38	Radzyński Radzyń Podlaski	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Radzynie Podlaskim Dyrektor: Ostrowska Ewa	Jana Pawła II 6 21-300 Radzyń Podlaski	tel.: (0-83) 352 03 09fax: (0-83) 352 03 09email: dyrektor.ppp.radzyn@pra.plwww: http://pppradzynpodlaski.bip.lublin.pl	Powiat ziemski RADZYŃSKI
39	Rycki Ryki	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Rykach Dyrektor: Kuchnio Alicja	Żytnia 5a 08-500 Ryki	tel.: (0-81) 865 26 40 fax: (0-81) 865 26 40 email: pppryki@op.pl www: http://www.ppp-ryki.home.pl	Powiat ziemski RYCKI
40	Rycki Dęblin	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Dęblinie Dyrektor: Piechota Magdalena	Podchorążych 8a 08-530 Dęblin	tel.: (81) 883 05 81 fax: (81) 883 05 81 email: pppdeblin@poczta.pulawy.pl www: http://www.ppp.deblin24.pl	Powiat ziemski RYCKI
41	Świdnicki Świdnik	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Świdniku Dyrektor: Guzowska Iwona	C.K. Norwida 2a 21-040 Świdnik	tel.: (0-81) 751 5236 fax: (0-81) 7591510 email: dyrektor@poradnia.swidnik.pl www:	Powiat ziemski ŚWIDNICKI
42	Tomaszowski Tomaszów Lubelski	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Lubelskim Dyrektor: Dyda Karolina	Petera 64 22-600 Tomaszów Lubelski	tel.: fax: email: www:	Stowarzyszenia Nowe Miasto

43	Tomaszowski Tomaszów Lubelski	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Tomaszowie Lubelskim Dyrektor: Jarczak Anna	Żwirki i Wigury 2 22-600 Tomaszów Lubelski	tel.: (0-84) 664 32 93 fax: (0-84)6657826 email: poradnia@ppp-tomaszow.pl www: http://ppp-tomaszow.pl	Powiat ziemski TOMASZOWSKI
44	Włodawski Włodawa	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Włodawie Dyrektor: Litwiniuk-Kupisz Joanna	Partyzantów 17 22-200 Włodawa	tel.: (0-82) 572 12 71 fax: 82 5721271 email: pppwlodawa@o2.pl www:	Powiat ziemski WŁODAWSKI

źródło: <http://www.kuratorium.lublin.pl/?akc=wsip> data pobrania: 20.05.2013

Tabela nr 3. Wykaz Specjalnych Ośrodków Szkolno - Wychowawczych w województwie lubelskim

L.p.	Powiat Gmina	Placówka Patron Dyrektor	Adres	Telefon Fax E-mail WWW	Organ prowadzący
1	Bialski Piszczac	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zalućniu Dyrektor: Antończyk Józef	Zalućń 25 21-530 Piszczac	tel.: (0-83) 377 80 22 fax: (0-83) 377 80 22 email: SOSW.Zalutyn@interia.pl www: http://www.sosw-zalutyn.pl	Gmina Piszczac
2	Bialski Międzyrzec Podlaski	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Międzyrzec Podlaskim Dyrektor: Stęślik Leszek	Leśna 2A 21-560 Międzyrzec Podlaski	tel.: 0 83 311 92 08 fax: 083 311 92 08 email: soswmc@neostrada.pl www: http://www.sosw-miedzyrzec.pl	Gmina Międzyrzec Podlaski (m.)
3	Biłgorajski Biłgoraj	Zespół Szkolno - Rewalidacyjny w Teodorówce Dyrektor: Kopacz Marzena	Teodorówka 1 23-400 Biłgoraj	tel.: 846860644 wew. 61 fax: email: sorw.teodorowka1@op.pl www:	Powiat ziemski BIŁGORAJSKI
4	Chełmski Dorohusk	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Dorohusku Dyrektor: Kłoc Bożena	Graniczna 1 22-175 Dorohusk	tel.: 82 566 10 33 fax: 82 566 10 33 email: soswdorohusk@data.pl www: http://www.soswdorohusk.powiat.che lm.pl	Powiat ziemski CHEŁMSKI
5	Hrubieszowski Hrubieszów	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Hrubieszowie im. Prof. Zofii Sękowskiej Dyrektor: Jurczuk Lech	Zamojska 16A 22-500 Hrubieszów	tel.: (0-84) 696 24 55 fax: (0-84) 696 24 55 email: pzpsw@pzpswhrubieszow.pl www: http://pzpswhrubieszow.pl	Powiat ziemski HRUBIESZOWSKI
6	Krasnostawski Krasnystaw	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Krasnymstawie im. Janiny Doroszewskiej Dyrektor: Korszla Beata	PCK 2 22-300 Krasnystaw	tel.: (0-82) 576 23 08576 03 81 fax: (0-82) 576 23 08 email: soswkrasnystaw@poczta.onet.pl www: http://www.soswkrasnystaw.internetd sl.pl	Powiat ziemski KRASNOSTAWSKI
7	Kraśnicki Trzydnik Duży	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Olbiciem im. Jerzego Rudlickiego Dyrektor: Wilkołek Zbigniew	139 23-230 Trzydnik Duży	tel.: (15) 873 14 24 fax: (15) 873 20 14 email: soswolbiecin@poczta.onet.pl www: http://www.soswolbiecin.pl	Powiat ziemski KRAŚNICKI

8	Lubartowski Firlej	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Firleju Dyrektor: Chadaj Helena	Choiny 6 21-136 Firlej	tel.: (0-81) 857 50 53857 50 16 fax: (0-81) 857 50 53 email: helenachadaj@o2.pl www: http://www.soswfirmlej.edu.pl	Powiat ziemski LUBARTOWSKI
9	Lubelski Niedzwica Duża	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Załuczu Dyrektor: Gutek Justyna	59 24-220 Niedzwica Duża	tel.: (0-81) 511 60 01 fax: (0-81) 511 60 01 email: sosw.zalucze@interia.pl www: http://soswzalucze.szkolnastrona.pl	Powiat ziemski LUBELSKI
10	Lubelski Wólka	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Bystrzyca k/Lublina Dyrektor: Banaszek Jerzy	Bystrzyca 92 20-258 Lublin	tel.: (0-81) 7510790 fax: (0-81) 751 07 90 email: sosw-bystrzyca@tlen.pl www: http://www.facebook.com/sosw.bystrzyca	Powiat ziemski LUBELSKI
11	Łęczyński Cyców	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy; Podgłębokie 1A Dyrektor: Radko Maria	Podgłębokie 1A 21-070 Cyców	tel.: 0-82 567 70 740, 82 567 76 09 fax: 0-82 567 70 74 email: mowsekret@wp.pl radko.maria@wp.pl www:	Powiat ziemski ŁĘCZYŃSKI
12	Łukowski Wola Mysłowska	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Baczkowie im. Henryka Sienkiewicza Dyrektor: Smurzevska Jolanta	Baczków 32B 21-426 Wola Mysłowska	tel.: (0-25) 629 09 62 fax: (0-25) 629 20 03 email: soszw_baczkow@o2.pl www:	Powiat ziemski ŁUKOWSKI
13	Łukowski Łuków	Zespół Placówek w Łukowie Dyrektor: Kowal Danuta	Międzyrzecka 70 A 21-400 Łuków	tel.: (0-25) 798 27 72 fax: (0-25) 798 27 72 email: sekretariat@zsslukow.pl www: http://zsslukow.pl	Powiat ziemski ŁUKOWSKI
14	M. Chełm M. Chełm	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Chełmie im. Marii Grzegorzewskiej Dyrektor: Kwiecińska Małgorzata	Trubakowska 59 22-100 Chełm	tel.: (082) 5633451 fax: 082 5634598 email: zwipp1@o2.pl www: http://zwipp1.szkolnastrona.pl	Miasto na prawach powiatu M. CHEŁM
15	M. Lublin M. Lublin	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej Dyrektor: Majewska Iwona	Hirszfelda 6 20-092 Lublin	tel.: (0-81) 747 14 23 fax: (0-81) 748 36 39 email: poczta@oswnw.lublin.eu www: http://www.soswlublin.pl	Miasto na prawach powiatu M. LUBLIN
16	M. Lublin M. Lublin	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niestyszającej i Słabo Słyszającej w Lublinie im. Jana Pawła II Dyrektor: Stasiak Anna	Lucyny Herc 4 20-328 Lublin	tel.: (0-81) 744 19 13 fax: (0-81) 745 81 60 email: soswddimniss@wp.pl www: http://www.sosw.lublin.pl	Miasto na prawach powiatu M. LUBLIN
17	M. Lublin M. Lublin	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy nr 1 w Lublinie Dyrektor: Berbecz Andrzej	Aleja Spółdzielczości Pracy 65 20-147 Lublin	tel.: 81 747 50 75 fax: 81 7476668 w.11 email: soswlublin@interia.pl www: http://www.sosw1.lublin.eu	Miasto na prawach powiatu M. LUBLIN
18	M. Lublin M. Lublin	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy nr 2 w Lublinie Dyrektor: Wach Danuta	Głuska 5 20-439 Lublin	tel.: (0-81) 744 47 07, 74 443 11 fax: (0-81) 744 4 707 email: specos@poczta.fm www: http://www.sosw2.eu	Miasto na prawach powiatu M. LUBLIN

19	M. Zamość M. Zamość	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zamościu Dyrektor: Grądkowska Barbara	Śląska 45a 22-400 Zamość	tel.: (0-84) 6392525, 6396760, 6383989 fax: (0-84) 639 25 25 email: soswpl@poczta.onet.pl www:http://soswzamosc.intrnetdsl.pl	Powiat ziemski Zamość
20	Opolski Karczmiska	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Karczmiskach im. Ewy Szelburg-Zarembiny Dyrektor: Lipiński Wojciech	Szkolna 11 24-310 Karczmiska	tel.: 81 828 70 31 fax: 81 828 78 93 email: sekr-soswkarczmiska@wp.pl www:http://soswkarczmiska.szkolnastrona.pl	Powiat ziemski OPOLSKI
21	Puławski Puławy	Zespół Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych w Puławach Dyrektor: Kryk Barbara	Jaworowa 3 24-100 Puławy	tel.: (0-81) 888 02 48 fax: (0-81) 888 66 80 email: sosw@oswiata.org.pl www: http://zsosw.net.pulawy.pl	Powiat ziemski PUŁAWSKI
22	Radzyński Radzyń Podlaski	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Zofii Sękowskiej w Radzynie Podlaskim Dyrektor: Popek Małgorzata	Sitkowskiego 1 B 21-300 Radzyń Podlaski	tel.: 83 351 30 09 fax: 83 352 78 71 email:sekretariat.sosw.radzyn@pra.pl www:http://www.sosw.powiatradzynski.pl	Powiat ziemski RADZYŃSKI
23	Rycki Dęblin	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Dęblinie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego Dyrektor: Kutera Jolanta	Niepodległości 8 08-530 Dęblin	tel.: (0-81) 883 06 35 fax: (0-81) 883 00 17 email: sosw@deblin.pl www: http://soswdeblin.pl	Gmina Dęblin
24	Świdnicki Piaski	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Kozicach Dolnych Dyrektor: Wójcik-Baluk Maria	Kozice Dolne 33 21-050 Piaski	tel.: (0-81) 584 72 01584 72 00 fax: (0-81) 584 72 01 email: soswkozice@wp.pl www: http://www.soswkozice.xt.pl	Powiat ziemski ŚWIDNICKI
25	Świdnicki Świdnik	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Świdniku im. Henryka Sienkiewicza Dyrektor: Michniewicz Beata	C.K. Norwida 4 21-040 Świdnik	tel.: 534288466(81) 468 89 45 fax: (81) 468 89 45 email: sosw.swidnik@wp.pl www: http://sosw.marsoft.com.pl	Powiat ziemski ŚWIDNICKI
26	Tomaszowski Tomaszów Lubelski	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tomaszowie Lubelskim im. Janusza Korczaka Dyrektor: Kania Roman	Wesoła 1 22-600 Tomaszów Lubelski	tel.: (0-84) 665 94 40 fax: (0-84) 665 94 40 email: soswtl@poczta.onet.pl www: http://www.soswtomaszowlub.szkolnastrona.pl	Powiat ziemski TOMASZOWSKI
27	Włodawski Włodawa	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy we Włodawie im. ks. Jana Twardowskiego Dyrektor: Dejer Irena	Partyzantów 13 22-200 Włodawa	tel.: (0-82) 572 13 36 fax: (0-82) 572 13 36 email: sosw1@tlen.pl www:http://www.sosw.wlodawa.elbi.pl	Powiat ziemski WŁODAWSKI

źródło: <http://www.kuratorium.lublin.pl/?akc=wsip> data pobrania: 20.05.2013

Tabela nr 4. Wykaz Ośrodków Szkolno - Wychowawczych w województwie lubelskim

L.p.	Powiat Gmina	Placówka Patron Dyrektor	Adres	Telefon Fax E-mail WWW	Organ prowadzący
1	Łukowski Łuków	Specjalny Ośrodek Wychowawczy Dyrektor: Pieniak Maryla	Międzyrzecka 70A 21-400 Łuków	tel.: 500117490 fax: email: www:	Powiat ziemski ŁUKOWSKI

2	Łukowski Łuków	Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Łukowie Dyrektor: Dziadak Anastazja	Stodolna 3 21-400 Łuków	tel.: (0-25) 798 28 62 798 28 63 fax: (0-25) 798 28 62 email: sow@promax-ck.pl www: http://sow.lukow.pl/	Organizacje Wyznaniowe Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo
3	M. Lublin M. Lublin	Specjalny Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Lublinie im. św. Wincentego a Paulo Dyrektor: Falkowska Jadwiga	Dolna 3-go Maja 4 20-079 Lublin	tel.: (0-81) 532 04 29 fax: (0-81) 532 04 29 email: dolna.lublin@wp.pl www:	Organizacje Wyznaniowe Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo
4	Puławski Puławy	Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Puławach im. Siostry Klary Staszczak Dyrektor: Turczyńska Jadwiga	Czartoryskich 5 24-100 Puławy	tel.: (0-81) 886 46 07 fax: (0-81) 886 46 07 email: sow@sow.pulawy. www: http://sow.pulawy.pl	Organizacje Wyznaniowe Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Misjonarek

źródło: <http://www.kuratorium.lublin.pl/?akc=wsip> data pobrania: 20.05.2013

Tabela nr 5. Wykaz Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych i Socjoterapii w województwie lubelskim

Lp.	Powiat Gmina	Placówka Patron Dyrektor	Adres	Telefon Fax E-mail WWW	Organ prowadzący
1	Puławski Puławy	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Puławach Dyrektor: Kawalec Marek	Marii Grzegorzewskiej 3 24-100 Puławy	tel.: 81 886 34 18 fax: 81 886 34 19 email: mowpul@wp.pl www: http://mow.pulawy.pl	Powiat ziemski PUŁAWSKI
2	Puławski Kazimierz Dolny	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Dyrektor: Janoszczyk Emanuel	Cholewianka 2 24-120 Kazimierz Dolny	tel.: 081 8810014 fax: email: www:	Stowarzyszenia Tow. Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych

źródło: <http://www.kuratorium.lublin.pl/?akc=wsip> data pobrania: 20.05.2013

*Opracował: Norbert Pędzisz
Obserwatorium Integracji Społecznej
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie*

Konsultacja merytoryczna w zakresie rozdziału pt. „Pomoc dla rodzin z problemem niepełnosprawności”: Joanna Jakóbczyk – przewodnicząca Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie